

LEIDIMŲ IŠDAVIMAS

Leidimai naudoti žemės gelmių išteklius

Balandžio mėnesį išduotas leidimas:

- UAB „Miškinų karjeras“.

Balandžio mėnesį panaikinti leidimai:

- UAB „Žemda“,
- UAB „Agrokuras“,
- UAB „MABILTA“,
- UAB „Alsantė“,
- UAB „Alveta“,
- UAB „Agropasaulis“,
- UAB „EMWI Karjerai“,
- UAB „EMWI Dulpės“,
- ŽŪB „Ekologinės žemdirbystės fondas“,
- UAB „Šebsta“,
- UAB „Vaistena“.

Leidimai tirti žemės gėlmes

Leidimų tirti žemės gėlmes turėtojų skaičius – 157.

Leidimai naudoti požeminį vandenį

Balandžio mėnesį išduoti 9 leidimai naudoti požeminį vandenį, registruotos 25 požeminio vandens vandenvietės.

ŽEMĖS GELMIŲ REGISTRAS

Žemės gelmių tyrimai

Balandžio mėnesį įregistruoti 93 žemės gelmių tyrimai.

Žemės gelmių ištekliai

Balandžio mėnesį aprobuoti ištekliai:

- Kretingos r., Prūdūpio smėlio ir žvyro telkinio naujo ploto ištekliai,
- Panevėžio r., Bernatonių III smėlio telkinio ištekliai.

Grėžiniai

Balandžio mėnesį Žemės gelmių registro Grėžinių dalyje įregistruotas 81 grėžinys.

Geoterminės sistemos

Balandžio mėnesį įregistruotos 2 geoterminės sistemos. Iš viso užregistruota 333 geoterminės sistemos.

GEO AKTUALIJOS

Gedimino kalno stebėseną

Lietuvos geologijos tarnybos specialistai toliau dalyvauja stebint Gedimino kalno piliakalnio šlaitų stabilumą ir deformacijas. Šiuos darbus organizuoja Lietuvos nacionalinis muziejus. Nuo šių metų pradžios Gedimino kalno siaurinio šlaito monitoringą geotechninės įrangos prietaisais atlieka UAB „GPS partneris“ darbuotojai, kurie nestabiliuose Gedimino kalno šlaituose sumontavo posvyrių ir poslinkių stebėjimo jutiklius. Balandžio mėnesį sistema buvo praplėsta sumontuojant 2 posvyrio daviklius vakariniame bokšte ir 3 pietinėje bei rytinėje Kunigaikščių rūmų (Aukštutinės pilies) griuvėsių sienose.

Ši telemetrinė stebėjimo sistema leidžia realiu laiku gauti duomenis apie grunto poslinkius milimetro tikslumu bei statinių posvyrius laipsnio tūkstantųjų dalių tikslumu.

Po lietaus balandžio 29 d. poslinkių jutikliais buvo užfiksuoti nauji 5–8 mm grunto poslinkiai deformuotoje kalno šlaito dalyje. Kitose vietose yra atsiradusių 3–5 cm pločio plyšių anksčiau nuošliaužos suardytuose gruntuose.

Šios savaitės pradžioje UAB „GJ Magma“ bepilote skraidykle pakartojė Gedimino kalno fotogrametrinius tyrimus dėl šlaitų pokyčių analizės.

Gegužės 3 d. VU Geomokslų institute vyko LGT direktoriaus J. Satkūno paskaita (ir diskusija) Chemijos ir geomokslų fakulteto bendruomenei apie dabartinės Gedimino piliakalnio aktualijas „Vilniaus pilių kalvyno praeitis, dabartis bei ateitis“.

Geologinė istorija

Iš visų ugnikalnių išsiveržimų efektingiausi ir pavojingiausi yra tie, kurie po Vezuvijaus išsiveržimo 79 m. vadinami plinijiskaisiais. Jų būdingiausi požymiai: staigumas, didelis išsiveržiančių medžiagų kiekis, įkaitęs debesis, lavos išteka palyginti nedaug arba ji visai neteka.

1815 m. Tambora ugnikalnio išsiveržimas Sumbavos saloje (Indonezijoje) laikomas vienu ekstremaliausiu. Jis sukėlė staigią pasaulinę oro kaitą. 1816 m. buvo nederlingiausi Europoje: žmonės badavo, buvo priversti suvalgyti paskutinius galvijus ir arklius.

1817 m. birželio 12 d. vokiečių išradėjas Karl Drais pristatė „Die Laufmaschine“ (Veliocipede), tikėdamasis pakeisti arklių transportą. Tuo metu, tai buvo greičiausia transporto priemonė, kuri važiuojo iki 10 mylių per valandą greičiu, nors buvo su dviem mediniais ratais, sėdyne, rankenomis, bet neturėjo pedalo.

Norvegijos geologijos tarnyba, pažymėdama šį 200 m. senumo įvykį, šių metų birželio 12 d. inicijavo pilietinę akciją-renginį „Ugnikalnis paskatino išrasti dviratį!“.

Geologų diena

2016 m. priimtu Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymu Geologų diena įteisinta ir minima balandžio paskutinį sekmadienį.

Vilniaus universiteto studentai Geologų dieną švenčia jau 34 metus.

Geologinių įmonių asociacija balandžio 26 d. geologinei bendruomenei suorganizavo seminarą „Lietuvos geologija rytoj. Kur link eisime ir ką darysime, kad būtume reikalingi visuomenei“.

Žemės gelmių informacijos centras: tel. (8 528) 26 492
el. p. vytautas.puronas@lgt.lt
Taikos g. 2, Vievis, Elektrėnų sav.

<https://www.facebook.com/lgt.lt/>

LIETUVOS GEOLOGŲ SAJUNGOS ŽURNALAS

NAUJIENOS

Naftos kainos

Pagal OPEC sekretoriato skaičiavimus žaliavinės naftos kaina 2017-05-09 siekė 46,83 JAV dolerių už barelį (kaina 2017-04-06 siekė 51,82 JAV dolerių už barelį) <http://www.opec.org>

The Geological Society of London

<https://www.geolsoc.org.uk/>

- [Naujienlaiškis Nr. 304](#)
- [Naujienlaiškis Nr. 305](#)

The European Association for the Conservation of the Geological Heritage (ProGEO)

<http://www.progeo.ngo>

Tarptautinė geomokslų sąjunga

(IUGS-GEM) <http://www.iugs-gem.org/>

- [Naujienlaiškis Nr. 128](#)
- (IUGS) <http://iugs.org/>

EuroGeoSurveys NEWS

<http://egsnews.eurogeosurveys.org/>

Science for a Better Future of the Baltic Sea Region (BONUS)

<http://www.bonusportal.org/>

The European Geothermal Energy Council (EGEC) www.egec.info

- [Naujienlaiškis](#)

Natural Gas Europe

<http://www.naturalgaseurope.com/>

Išsklaidytieji angliavandeniliai skalunudujos.lt

Aplinkos ministerija www.am.lt

- [Ministras kviečia aktyviai teikti paraiškas LIFE programai](#)
- [Specialioji VTPSI komisija paskelbė nuotekų avarijos sostinės Upės g. priežastis](#)
- [Valstybinę aplinkos apsaugos tarnyba nuspręsta panaikinti](#)

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba (VSTT) prie AM www.vstt.lt

- [Išgaliojo naujas saugomų teritorijų įstatymas](#)
- [Kviečia regioniniai parkai](#)

ĮDOMYBĖS

- [Islandija planuoja labai idomų projektą: darys gręžinį į ugnikalnio vidų \(Video\)](#)
- [Kas naujesnio dirvožemio politikoje?](#)
- [Gydytojai nustebino ištyrę, kaip žmogaus organizmą veikia geoterminis vanduo](#)
- [Sibire veriasi įspūdinga Žemės žaizda \(Video\)](#)
- [Aogašima: gyvenimas ugnikalnio kraterijoje \(Foto\)](#)
- [Aiškėja, kas nutiko su Saharos dykuma: dar visai neseniai ji buvo žaliuojanti ir turtinga žemė, apgaubta ežerais](#)
- [Žemės drebėjimai Lietuvoje: per daug atsipūsti negalime](#)

GEO AKTUALIJOS

Plečiasi mineralinio vandens gavyba

2016 m. Lietuvoje išgauta 133 831 m³ minneralinio vandens. Tai 10 proc. daugiau lyginant su 2015 metais. 2015 m. išduoti 6 nauji bei pakartotiniai leidimai, 2016 m. – taip pat išduoti 6 leidimai, 2017 metais – du.

Mineralinį vandenį 2016 metais išgavo 15 įmonių, iš viso Lietuvoje yra 32 įmonės kurioms Lietuvos geologijos tarnyba yra išdavusi leidimus išgauti mineralinį vandenį.

Penkios didžiausios mineralinio vandens įmonės: UAB NEPTŪNO VANDENYS, Uždaroji akcinė bendrovė „MINERA“, UAB „AKVAVITA“, UŽDAROJI AKCINĖ BENDROVĖ „BALTIJOS MINERALINIŲ VANDENŲ KOMPANIJA“, UAB „Druskininkų sveikatinimo ir poilsio centras AQUA“.

Brangiausios pastarųjų metų katastrofos

Gamtos stichijų pastaraisiais dešimtmečiais daugėja, didėja aukų ir ekonominių nuostolių mastai. Katastrofų padarinius tyrę ekspertai sako, kad nuostoliai galėjo būti bent perpus mažesni, jei nelaimė būtų specialiai pasiruošta. Daugiausia nuostolių sukėlusiu nelaimių penketukas:

- 2011 m. Tohoku žemės drebėjimas ir cunamis (Japonija) – 210 mlrd. \$;
- 2005 m. uraganas „Katrina“ (JAV) – 125 mlrd. \$;
- 1995 m. žemės drebėjimas Kobėje (Japonija) – 100 mlrd. \$;
- 2008 m. žemės drebėjimas Sičuanė (Kinija) – 85 mlrd. \$;
- 2012 m. uraganas „Sandy“ (Karibai, JAV, Kanada) – 65 mlrd. \$.

(Pagal <http://geoscan.nrcan.gc.ca>)

2017 metų Lietuvos mokinių geografijos olimpiada

Lietuvos geografijos mokytojų asociacija gegužės 4–6 d. (Druskininkuose, „Ryto“ gimnazijoje) surengė XXIX Lietuvos mokinių geografijos olimpiadą. Tai išskirtinis mokinių konkursas, į kurį šiais metais atvyko 84 dalyviai iš daugiau kaip 30 Lietuvos savivaldybių, kuriuos lydėjo jų geografijos mokytojai. Olimpiadoje dalyvavo gabiausi ir labiausiai geografija besidomintys mokiniai, kurie ateityje galbūt pasirinktų geologo specialybę. <http://geografija.lt>

Lietuvos geologijos tarnybos Žemės gelmių informacijos centras šiemet olimpiados nugalėtojams parengė prizus – kerno pavyzdžius.

Naujas piliakalnis Žemaitijos nacionaliniame parke

Žemaitijos nacionalinio parko vyr. specialisto S.Sidabro pakviesti Lietuvos geologijos tarnybos specialistai apžiūrėjo Mėdsėdžių geomorfologinį draustinį ir jame esantį neseniai atrastą piliakalnį. Mėdsėdžių piliakalnis yra limnoglacialinės plokščiakalvės pietuose tarp dviejų gilių stačiašlaitių šaltiniuotų raguvų. Aikštelė, kurios aukštis virš jūros vandens lygio ky-la nuo 163 iki 170 m šiaurės rytų kryptimi, yra apjuosta 6–10 m aukščio šlaitais, išskyrus tą dalį, kuri jungiasi su plokščiakalvės viršumi. Piliakalnis įsikūręs ant natūralios erozinės formos, išnaudojant gamtos sukurtus privalumus. Iš viršaus čia slūgso smulkutis aleuritingas-molingas smėlis, nusėdęs ledo protirpoje tyvuliuosiam ledo tirpsmo vandens baseine.

Kita galima piliavietė (kol kas archeologų netirta ir nepatvirtinta) S. Sidabro manymu yra ŠV tos pačios plokščiakalvės dalyje. Čia tarp gilių raguvų stūkso du įspūdingi atragiai „Dvyniai“. Stačiais šlaitais, siauromis keteromis, lygiagrečiai vienas šalia kito vingiuodami jie užsibaigia ties vakaruose plytinčiu ledo luisto išgulėtu duburiu. Vienas atragis baigiasi šioms formoms nebūdingu terasotu išplatėjimu. Be to, netoliese raguvos šlaito viršutinėje dalyje barsukų urvų smėlio išrausose rasta smulkių granitinių gerai apgludintų riedulių. Tai nebūdinga limnoglacialinėms aleuritingoms nuosėdoms, todėl tikėtina, kad rieduliai šiose nuosėdose guli ne „in situ“, o yra atnešti žmogaus.

Atragis plokščiakalvėje (A. Grigienės nuotr.)

Pati Mėdsėdžių plokščiakalvė taip pat yra unikali, nes beveik aplink visą kalvą plyti siaura keiminė limnoglacialinė terasa, susiformavusi ant plokščiakalvės šlaito. Tai nustatyta panaudojus LIDAR (lazerinio erdvinio paviršiaus skenavimo) duomenis ir gręžiniais patikrinus nuosėdų sudėtį.

LEIDINIAI

Jūros ir krantų tyrimai 2017: 10-oji nacionalinė jūros mokslų ir technologijų konferencija, 2017 balandžio 26–28 d., Palanga: konferencijos medžiaga / Klaipėdos universitetas. – Klaipėda, 2017. – 254 p. : iliustr. – Bibliogr. str. gale.